

Sygn. akt: I C 1413/21

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2022 r.

Sąd Rejonowy w Grudziądzu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Andrzej Antkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 11 kwietnia 2022 r. w Grudziądzu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) S.A. w W.

przeciwko I. B.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. oddała wniosek powódki o zasądzenie od pozwanej zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 1413/21

UZASADNIENIE

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniosła przeciwko I. B. pozew o zasądzenie kwoty 3.770,20 zł wraz z odsetkami umownymi za opóźnienie równymi dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 24 września 2021 r. do dnia zapłaty, jak również o zasądzenie zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia. W uzasadnieniu pozwu wskazano, że dochodzona wierzytelność wynika z weksła, który został wypełniony na kwotę dochodzoną pozwem. Weksel został wystawiony na zabezpieczenie zwrotu zadłużenia z tytułu pożyczki udzielonej pozwanej przez powódkę. Powódka wskazała, że wezwała pozwaną do wykupu weksła, jednakże po tym wezwaniu pozwana nie spłaciła zadłużenia.

Przewodniczący stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym (k. 1 akt).

Pozwana nie złożyła odpowiedzi na pozew ani wyjaśnień.

Sąd rozpoznał sprawę w postępowaniu uproszczonym (k. 1).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 14 sierpnia 2019 roku (...) Spółka Akcyjna w B. (obecnie w W. - pożyczkodawca) zawarła z I. B. (pożyczkobiorca) umowę pożyczki gotówkowej, na podstawie której udzielono pozwanej pożyczki w kwocie 4.000,00 zł na okres 36 miesięcy. Strony przewidziały, że pożyczka jest oprocentowana według stałej stopy procentowej w

wysokości 9,91 % w skali roku (odsetki umowne) oraz że z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkobiorca zobowiązany będzie do uiszczenia na rzecz dającego pożyczkę następujących opłat: opłaty przygotowawczej w wysokości 129 zł, wynagrodzenia prowizyjnego w wysokości 3.071 zł i wynagrodzenia z tytułu przyznania tzw. (...) w kwocie 800 zł. Kwoty te zostały rozdzielone proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i miały być uiszczane częściowo przy każdej racie razem z odsetkami umownymi. Pożyczka miała być spłacona w 36 miesięcznych ratach ustalonych w harmonogramie spłat – do 24 dnia każdego miesiąca kalendarzowego, począwszy od września 2019 roku - po 258 zł. W umowie pożyczki przewidziano, że na wypadek opóźnienia w spłacie rat pożyczki pozwana zapłaci odsetki od zadłużenia przeterminowanego w wysokości rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego równej stopie odsetek maksymalnych za opóźnienie, o których mowa w art. 481 § 2¹ k.c. (pkt 4.1. części C umowy).

W punktach 1.4 lic. c i 15 części C umowy stwierdzono, że pozwana w zamian za zapłatę płatnego z góry wynagrodzenia w kwocie 800 zł może skorzystać z tzw. Twojego Pakietu, w ramach którego ma prawo do jednorazowego w całym okresie kredytowania **bezpłatnego** odroczenia maksymalnie dwóch kolejnych terminów płatności rat albo do **bezpłatnego** obniżenia o 50% maksymalnie czterech kolejnych rat, po terminowej spłacie co najmniej dwóch pierwszych rat. Odroczone raty lub części obniżonych rat miały być spłacone w dodatkowym okresie kredytowania. W następstwie odroczenia rat termin spłaty pożyczki miał ulec przedłużeniu maksymalnie o 2 miesiące, w okresie których pożyczkobiorca miał spłacić odroczone raty. W okresie odroczenia rat nie miały być naliczane odsetki w stosunku do odroczonej raty. W następstwie obniżenia rat termin spłaty pożyczki miał ulec przedłużeniu maksymalnie o cztery miesiące, w okresie których pożyczkobiorca miał spłacić obniżoną część rat. W stosunku do obniżonej części rat w okresie odroczenia rat nie miały być naliczane odsetki.

W umowie zastrzeżono, że pożyczkodawca może wypowiedzieć umowę w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania. Okres wypowiedzenia wynosił 30 dni (pkt 8.1 lit. a części C umowy).

Jako zabezpieczenie zwrotu pożyczki pozwana podpisała weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową. Pożyczkodawca miał prawo wypełnić ten weksel na sumę odpowiadającą zadłużeniu pożyczkobiorcy z tytułu umowy pożyczki w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od otrzymania wezwania.

Dowody : umowa pożyczki wraz z harmonogramem spłat - k. 5-9 akt

weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową - k. 10 i 12 akt

Pismem z dnia 24 sierpnia 2021 r. powódka wypowiedziała pozwanej umowę pożyczki z 30 dniowym okresem wypowiedzenia, ze skutkiem natychmiastowej wymagalności wszystkich należności wynikających z umowy. Wskazała, że zadłużenie pozwanej wynosi 3.770,20 zł, w tym suma pozostałych do spłaty rat pożyczki na dzień wypowiedzenia umowy w kwocie 3.750,00 zł i odsetki umowne za opóźnienie w płatności rat w wysokości 20,20 zł. Powódka wezwała pozwaną do zapłaty żądanej kwoty w terminie 30 dni od dnia doręczenia pisma. Powódka wypełniła weksel in blanco na kwotę 3.770,20 zł, wskazując termin płatności na 23 września 2021 r. i wezwała pozwaną do wykupu weksla.

Dowody : pismo o wypowiedzeniu umowy pożyczki i wezwaniu do wykupu weksla –

k. 11 akt

wypełniony weksel – k. 10 akt

Po wezwaniu do wykupu weksla pozwana nie spłaciła zadłużenia (okoliczność niesporna).

Sąd zważył, co następuje:

Przedstawiony stan faktyczny ustalony został w oparciu o dokumenty złożone przez powódkę, które w ocenie Sądu nie budziły wątpliwości co do ich autentyczności i prawdziwości, wobec czego mogły stanowić wiarygodną podstawę ustaleń faktycznych.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 160) jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Na tle tego przepisu dominuje pogląd, że w stosunku do pierwszego wekslobiorcy - będącego kontrahentem z porozumienia wekslowego - zarzut niezgodnego z porozumieniem uzupełnienia weksla może być podnoszony bez ograniczeń, w tym zakresie art. 10 Prawa wekslowego nie stosuje się. Art. 10 wyznacza natomiast granice skuteczności tego zarzutu względem dalszego nabywcy, który nabył weksel sposobami prawa wekslowego.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej sąd krajowy jest zobowiązany do zbadania z urzędu, czy warunki umowy wchodzące w zakres stosowania dyrektywy Rady (...) z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. 1993, L 95, s. 29) mają nieuczciwy charakter, a także do tego, by dokonawszy takiego badania, zniwelować brak równowagi między konsumentem a przedsiębiorcą, o ile sąd ów posiada niezbędne ku temu informacje dotyczące stanu prawnego i faktycznego (zob. np. wyrok (...) z dnia 13 września 2018 r. w sprawie C-176/17 - z udziałem powódki). Ze względu na fakt wiadomy Sądowi orzekającemu z innych spraw, że powódka stosuje w umowach z konsumentami niedozwolone klauzule umowne, Sąd uznał, że przedłożony przy pozwie weksel nie jest wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy, a konieczne jest zbadanie odpowiedzialności pozwanego w kontekście stosunku podstawowego (pożyczki), na zabezpieczenie którego pozwany wystawił weksel in blanco.

Według art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkodawca może żądać wynagrodzenia w formie odsetek **albo** prowizji za korzystanie przez pożyczkobiorcę z jego środków finansowych. Użycie zwrotu „albo” oznacza alternatywę rozłączną. Nie można więc jednocześnie pobierać odsetek umownych i prowizji za korzystanie przez pożyczkobiorcę ze środków pożyczkodawcy.

W ocenie Sądu nie budziła wątpliwości kwestia ponoszenia odpowiedzialności przez pozwaną z tytułu niewywiązania się z umowy pożyczki, jak i zasadność wypowiedzenia umowy, albowiem w dniu sporządzenia wypowiedzenia pozwana posiadała zaległości w spłacie rat. Sąd nie zakwestionował prawa powódki do pobrania opłaty przygotowawczej, albowiem takie opłaty są standardowo pobierane za wykonanie czynności związanych z udzieleniem pożyczki. Opłata określona w umowie zawartej między stronami nie była rażąco wygórowana.

Sąd zakwestionował natomiast prawo powódki do naliczenia i pobrania dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego w wysokiej kwocie 3.071 zł za udostępnienie pozwanej środków pieniężnych oraz prawo do pobrania opłaty za tzw. Twój Pakiet w wysokości 800 zł. Za przygotowanie umowy pożyczki powódka pobrała bowiem opłatę przygotowawczą, a za udostępnienie pożyczkobiorcy środków pieniężnych odsetki umowne zbliżone do maksymalnych. Brak było podstaw do pobierania podwójnego wynagrodzenia za to samo.

W wielu podobnych sprawach toczących się przed tut. Sądem z powództwa (...) S.A. w B. o zwrot pożyczki zakwestionowano praktykę tej spółki pobierania na podstawie umów pożyczek dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego w wysokich kwotach, żądanego często obok odsetek umownych za udostępnienie środków pieniężnych, doliczonych do każdej raty. Zapis o tej prowizji uznano za zmierzający do obejścia przepisów o ochronie praw konsumentów oraz o odsetkach maksymalnych (ukryta lichwa). Stwierdzono, że takie działanie nie zasługuje na ochronę prawną, albowiem jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów, dlatego jest nieważne (art. 58 § 1 i 2 k.c.). Tak było m.in. w sprawach o następujących sygnaturach akt: I C 189/16, I C 2424/16, I C 285/17, I C 397/17, I C 398/17, I C 477/17, I C 501/17, I C 1100/17, I C 1244/17, I C 1595/17, I C 1707/17, I C 390/18,

I C 1796/18, I C 1826/18, I C 2751/18, I C 2752/18 i I C 2753/18, I C 147/19, I C 266/19, I C 353/19, I C 767/19, I C 1016/19, I C 1073/19, I C 2082/19, I C 2086/19, I C 2617/19, I C 1402/20, I C 1740/20 i I C 1787/20.

Kwestią obciążania przez powódkę pożyczkobiorców zbyt wysokimi opłatami prowizyjnymi za udostępnienie na określony czas środków pieniężnych zajmował się też niejednokrotnie Sąd Okręgowy w Toruniu, w tym w sprawach o sygn. akt VIII Ca 563/17, VIII Ca 582/17 i VIII Ca 664/18, podzielać w swoich wyrokach stanowisko tut. Sądu o sprzeczności umów pożyczek w zakresie wynagrodzenia prowizyjnego z dobrymi obyczajami, zasadami współzycia społecznego i przepisami regulującymi wysokość odsetek maksymalnych. Sąd Okręgowy, odwołując się do wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 kwietnia 2012 r. w sprawie XVII AmC 5533/11 (Legalis nr (...)), stwierdził, że niezależnie od uregulowań ustawy o kredycie konsumenckim dotyczących maksymalnej wysokości kosztów pozaodsetkowych, koszty te nie mogą stanowić dodatkowego źródła zysku przedsiębiorcy, powinny zatem być kształtowane w sposób zgodny z rzeczywistym kosztem dokonywanych czynności, w związku z którymi pozostają. W przywołanych sprawach Sąd Okręgowy w Toruniu stwierdził również, że wynagrodzenie prowizyjne zastrzegane w umowach stosowanych przez powódkę pozostaje oderwane od faktycznych kosztów przez nią poniesionych, w istocie nie stanowi więc „kosztu okołodsetkowego”, te bowiem powinny być związane – zgodnie z zasadą ekwiwalentności świadczeń – z określonymi kosztami poniesionymi przez pożyczkodawcę w związku z udzieleniem pożyczki bądź usługami świadczonymi na rzecz pożyczkobiorcy. Sąd Rejonowy w Grudziądzu oraz Sąd Okręgowy w Toruniu wyraziły w przywołanych sprawach także pogląd, że wynagrodzenie prowizyjne to ukryta forma odsetek od pożyczzonego kapitału, co prowadzi do obejścia przepisów regulujących instytucję odsetek maksymalnych.

W sprawach I C 501/17, I C 1244/17, I C 1595/17, I C 1796/18, I C 2750/18, I C 2751/18 I C 147/19, I C 266/19, I C 353/19, I C 767/19, I C 1016/19, I C 1073/19, I C 2082/19, I C 2086/19, I C 2617/19, I C 1402/20, I C 1740/20 i I C 1787/20 tutejszy Sąd oraz w sprawie o sygn. akt VIII Ca 582/17 Sąd Okręgowy w Toruniu zakwestionowały zapis umowny stosowany przez powódkę w umowach pożyczkowych o wygórowanym wynagrodzeniu za usługę świadczoną w ramach tzw. (...), polegającą na możliwości odroczenia na wniosek konsumenta płatności kilku rat lub ich części (ze względu na brak ekwiwalentności świadczeń). W uzasadnieniu wyroku z dnia 15 listopada 2017 r. w sprawie VIII Ca 582/17 Sąd Okręgowy w Toruniu uznał postanowienia dotyczące usługi (...) za naruszające w sposób rażący interesy pożyczkobiorcy, sprzeczne z dobrymi obyczajami i prowadzące do obejścia bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa, zwłaszcza dotyczących odsetek maksymalnych i jako takie, za niewiążące konsumenta (art. 58 § 1 i 2 k.c., art. 359 § 2¹ k.c. oraz art. 385¹ § 1 k.c.).

Wskazać też należy, że w decyzji nr (...) z dnia 3 czerwca 2015 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w K. uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania pożyczkodawcy polegające na stosowaniu opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty. W uzasadnieniu tej decyzji stwierdzono, że sprzeczne z dobrym obyczajem jest naruszenie ekwiwalentności świadczeń przy stosowaniu wobec konsumentów opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co godziło w ich słuszny interes. Identyczną decyzję wobec (...) Sp. z o.o. w B. wydał Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w K. w dniu 30 grudnia 2015 r. w sprawie (...)61-12/13/SB w zakresie opłaty przygotowawczej. Zarzuty w niej zawarte wobec pożyczkodawcy można jednak odnieść również do wynagrodzenia prowizyjnego oraz opłaty za tzw. Twój Pakiet.

Ze względu na to, że wynagrodzenie prowizyjne w kwocie 3.071 zł zostało naliczone za to samo, za co należą się powódce odsetki umowne od udzielonej pożyczki, a nadto nie określono w umowie żadnych kryteriów ustalenia tak wygórowanej prowizji, Sąd uznał, że brak jest podstaw do jej zasądzenia. Do identycznego wniosku doszedł Sąd w przypadku wygórowanego wynagrodzenia za usługę świadczoną w ramach tzw. (...), polegającą na możliwości odroczenia na wniosek konsumenta płatności dwóch rat lub czasowego obniżenia o 50% maksymalnie czterech rat. Kwota 800 zł jest nieproporcjonalna do usługi oferowanej przez pożyczkodawcę, albowiem nawet w przypadku skorzystania z tej usługi, klient i tak musiał spłacić całą pożyczkę. Opisana usługa nie była więc ekwiwalentna do

wskazanego wynagrodzenia. Nie można też zapominać, że w pkt 15 części C umowy wskazano, że usługa ta jest bezpłatna.

W ustalonych okolicznościach, na podstawie art. 720 § 1 k.c., art. 58 § 1 i 2 k.c., art. 359 § 2¹ k.c. oraz art. 385¹ § 1 k.c. Sąd uznał, że roszczenie powódki nie było uzasadnione, albowiem żądana w pozwie kwota jest mniejsza od sumy kwot nienależnego wynagrodzenia prowizyjnego i nienależnej opłaty za usługę pod nazwą (...). Nadto powódce nie należały się odsetki umowne za korzystanie z kapitału naliczone w harmonogramie spłat po dokonaniu wypowiedzenia umowy, tj. po 24 września 2021 r., gdyż po tej dacie powódka naliczała od zadłużenia odsetki umowne za opóźnienie. Z tych względów powództwo podlegało oddaleniu w całości. Nie można było również zasądzić odsetek za opóźnienie od świadczenia nienależnego.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. a contrario.

ZARZĄDZENIE

- 1) odnotować w kontrolce uzasadnień,
- 2) odpis sentencji wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powódki przez PI,
- 3) przedłożyć akta z apelacją albo z epo z pkt 2 za 21 dni.

G., dnia 12.05.2022 roku